

CỦNG CỐ NIỀM TIN NGƯỜI GỬI TIỀN BẰNG HẠN MỨC BẢO HIỂM TIỀN GỬI PHÙ HỢP

*Vinh Hung **

Hạn mức trả tiền bảo hiểm là một trong những nội dung cốt lõi của chính sách bảo hiểm tiền gửi (BHTG), đây cũng là một trong những vấn đề được người gửi tiền đặc biệt quan tâm. Do đó, xác định hạn mức BHTG phù hợp là yếu tố quan trọng góp phần củng cố niềm tin người gửi tiền và duy trì hoạt động an toàn, lành mạnh của hệ thống ngân hàng.

Hạn mức BHTG - Thông lệ quốc tế và thực tiễn tại Việt Nam

Thiết lập hạn mức BHTG phù hợp là yếu tố quan trọng, thể hiện tính minh bạch và ổn định của chính sách; qua đó góp phần củng cố lòng tin của người gửi tiền vào hoạt động ngân hàng, đặc biệt là khi xảy ra sự cố.

Theo Hội đồng Ổn định Tài chính quốc tế (FSB), hạn mức BHTG được xây dựng phụ

thuộc vào nhiều yếu tố: Chi số lạm phát và các điều kiện kinh tế vĩ mô khác; tăng trưởng thu nhập bình quân đầu người; sự phát triển của các công cụ tài chính mới; thành phần và quy mô tiền gửi; mức độ niềm tin của công chúng...

Trên cơ sở khuyến nghị của FSB, Hiệp hội BHTG quốc tế (IADI) đã đưa ra hướng dẫn cụ thể cách thức thiết lập hạn mức BHTG. Theo đó, hạn mức nên có giới hạn và phù hợp với mục tiêu chính sách công. Đồng thời, bảo vệ toàn bộ được 90% - 95% số người gửi tiền nhỏ lẻ, nhưng phải đảm bảo một phần tỷ lệ đáng kể giá trị tiền gửi không được bảo hiểm để duy trì kỷ luật thị trường, giảm thiểu rủi ro đạo đức.

Bên cạnh đó, hạn mức BHTG phải đảm bảo phù hợp với năng lực tài chính của tổ chức BHTG và có cơ chế tiếp cận nguồn vốn hỗ trợ đặc biệt trong trường hợp nguồn quỹ không đủ để chi trả tiền bảo hiểm.

Cũng theo IADI, do diễn biến trên thị trường tài chính luôn phức tạp, lạm phát có thể làm giảm giá trị thực của hạn mức BHTG, cấu phần và quy mô của các khoản tiền gửi thay đổi... Vì vậy, việc đánh giá lại hoặc điều chỉnh hạn mức BHTG theo định kỳ là rất cần thiết.

Tại Việt Nam, tổ chức BHTG được thành lập năm 1999, với

* Hà Nội

hạn mức chi trả ban đầu là 30 triệu đồng cho mỗi người gửi tiền tại một tổ chức tham gia BHTG. Hạn mức BHTG được điều chỉnh tăng lần thứ nhất lên 50 triệu đồng vào năm 2005, lần thứ hai lên 75 triệu đồng năm 2017 và duy trì cho đến nay. Hạn mức 75 triệu đồng được đánh giá là bảo vệ toàn bộ được 87,32% tại thời điểm hạn mức mới có hiệu lực.

Thời gian qua, hệ thống ngân hàng Việt Nam không ngừng lớn mạnh về quy mô vốn cũng như tài sản, đảm bảo nhiệm vụ lưu thông vốn và đóng góp ngày càng quan trọng vào sự phát triển của nền kinh tế. Tiền gửi được bảo hiểm cũng đã có những thay đổi đáng kể, do thu nhập dân cư ngày càng cao, vượt xa mức 75 triệu đồng; mặt bằng giá liên tục tăng cũng tác động ít nhiều đến tâm lý người dân khi gửi tiền tại các tổ chức tín dụng (TCTD).

Theo các chuyên gia kinh tế, hạn mức BHTG là 75 triệu đồng hiện không còn phù hợp với điều kiện thực tiễn, đòi hỏi cần được thay đổi theo hướng tăng lên để bảo đảm tốt hơn quyền lợi người gửi tiền, tránh tâm lý lo ngại rút tiền khi có biến động xấu, từ đó góp phần gìn giữ trật tự và ổn định thị trường tài chính - ngân hàng. Bởi vì, chỉ khi hạn mức chi trả BHTG được điều chỉnh hợp lý, người gửi tiền mới an tâm khi gửi tiền vào hệ thống các TCTD.

Một số khuyến nghị

Ngân hàng Nhà nước (NHNN) đã trình Chính phủ tăng hạn mức BHTG lên 125 triệu đồng đối với mỗi người gửi tiền tại

một tổ chức tham gia BHTG. Theo tính toán của các chuyên gia, hạn mức này có thể chi trả toàn bộ được 90,94% người gửi tiền được bảo hiểm, phù hợp với thông lệ quốc tế, cũng như tương xứng với mức gia tăng thu nhập của hầu hết người gửi tiền trong bối cảnh hiện nay.

Mặc dù vậy, tốc độ phát triển ngày càng nhanh của hệ thống ngân hàng đòi hỏi tổ chức BHTG cần nâng cao tính chuyên nghiệp, đủ mạnh về tiềm lực tài chính với thể chế đồng bộ để có thể xử lý hiệu quả các ngân hàng có tổng tài sản ở mức trung bình trở xuống khi cần thiết, chứ không dừng lại ở mức chỉ đủ chi trả và xử lý rủi ro thanh khoản của các quỹ tín dụng nhân dân như những năm qua. Bởi vì, tổng tài sản của BHTG Việt Nam hiện nay còn rất khiêm tốn, khoảng 72.000 tỷ đồng, trong đó Quỹ dự phòng nghiệp vụ đạt hơn 67 nghìn tỷ đồng - một con số còn thấp so với tổng tiền gửi của một ngân hàng có quy mô trung bình hiện nay.

Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Các TCTD năm 2017 đã trao cho BHTG Việt Nam một số nhiệm vụ mới để tham gia vào quá trình tái cơ cấu các TCTD: Cho vay đặc biệt; mua trái phiếu dài hạn của TCTD hỗ trợ; đánh giá tính khả thi của phương án phục hồi TCTD được kiểm soát đặc biệt; tham gia xây dựng phương án phá sản TCTD được kiểm soát đặc biệt trình NHNN xem xét, quyết định. Trong đó, theo chỉ đạo của Thống đốc NHNN, một trong những nguyên tắc quan

trọng được quán triệt trong quá trình này là ưu tiên bảo vệ quyền lợi của người gửi tiền, cụ thể là cân nhắc việc nâng hạn mức BHTG, qua đó góp phần bảo vệ tốt hơn quyền lợi hợp pháp của người gửi tiền và củng cố niềm tin công chúng vào hệ thống ngân hàng.

Để thực hiện mục tiêu này, BHTG Việt Nam cần có lộ trình, kế hoạch quản lý hiệu quả nguồn vốn để nâng cao năng lực tài chính, hỗ trợ có hiệu quả quá trình tái cơ cấu hệ thống các TCTD thông qua hoạt động hỗ trợ tài chính; chuẩn bị sẵn sàng nguồn lực tài chính và thể chế nhằm đảm bảo khả năng giải quyết nhanh chóng các TCTD gặp vấn đề; có cơ chế phù hợp cho những thay đổi về chính sách BHTG, trong đó có vấn đề điều chỉnh tăng hạn mức BHTG khi được phê duyệt.

Nhìn chung, chủ trương tăng hạn mức BHTG của Chính phủ, NHNN trong thời gian tới là hoàn toàn hợp lý, là một bước tiến gần hơn với thông lệ quốc tế về BHTG và đáp ứng nhu cầu thực tiễn của Việt Nam. Tuy nhiên, về dài hạn, vấn đề đặt ra đối với BHTG Việt Nam không chỉ đơn thuần là nâng dần hạn mức trả tiền bảo hiểm, mà đã đến lúc trao thêm quyền hạn cho tổ chức này để ngày càng đảm nhận tốt hơn vai trò, trọng trách bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của người gửi tiền, bảo đảm sự phát triển an toàn, lành mạnh của hoạt động ngân hàng và nền kinh tế như khuyến nghị của thông lệ quốc tế về BHTG. ■